

عنوان مقاله:

مطالعه حدیثی تفسیری آیه «قضاء تفت» با نگاهی به رویکردهای انتقادی عقل گرایان

محل انتشار:

دوفصلنامه حدیث پژوهی، دوره 12، شماره 2 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسنده:

محمد اسعدی - پژوهشگاه حوزه و دانشگاه قم

خلاصه مقاله:

آیه ۲۹ حج با عنوان آیه قضای تفت که در ضمن مناسک حج یاد می شود، هم از جهت دلالت ظاهری و هم دلالت باطنی تاویلی، در میان مفسران و قرآن پژوهان با آرای گوناگونی همراه بوده و از منظر تفسیری و زبان شناختی قرآن، شایسته بررسی است. در این بررسی، به موازات افق گشایی های ارزشمند روایات تفسیری اهل بیت^k، مناقشاتی جدی از سوی برخی عقل گرایان معتزلی و شیعی به زبان باطنی تاویلی مورد نظر این روایات نیز مطرح شده که این مقاله برای یافتن تفسیری قابل دفاع از آیه و ارائه پاسخی به این انتقادات، بررسی لغوی و مطالعه روایی مربوط به این آیه را پی گرفته است. در این راستا مستند به منابع اصیل لغوی سه دیدگاه مهم در مفهوم «تفت» بررسی شده و این دیدگاه ها قابل ارجاع به یکدیگر دانسته شده است. طبق این بررسی فارغ از ابهاماتی که درباره معنای اصلی ریشه «تفت» مطرح است، معنای متبادر از تعبیر قضای تفت در کاربرد قرآنی همان رفع آلودگی ها و ژولیدگی هاست که البته ملازمه روشنی با انجام برخی مناسک پایانی حج دارد که با رفع آلودگی ها و زدودن زواید ظاهری بدن و برطرف شدن محدودیت های گذشته همراه است. اما برخی روایات اهل بیت^k به نقل منابع متقدم و اصیل حدیث شیعی، افزون بر این، به افق دیگری از معنای آیه به عنوان معنای تاویلی باطنی اشاره دارند و «لقاء الامام» را تاویل آیه دانسته اند. این روایات به رغم برخی مناقشات، از دیدگاه های افراطی و غیر قابل دفاع باطنی، بیگانه بوده و در چهارچوب نظریه زبان تاویلی قرآن در مکتب اهل بیت^k تحلیل پذیر است. ضمن آنکه برخلاف تصور برخی منتقدان، در این روایات، «قضاء تفت» به لقاء امام تفسیر شده است نه خود «تفت».

کلمات کلیدی:

قضاء تفت، آیه ۲۹ حج، روایات تفسیری، باطن، تاویل، عقل گرایان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1340137>

